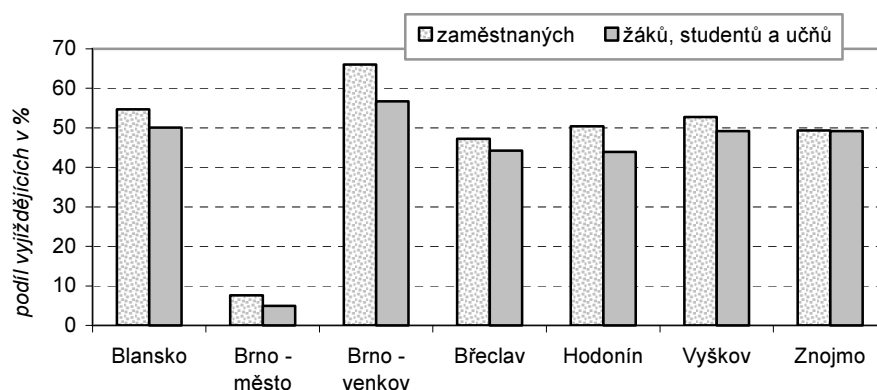

4. ÚHRNNÁ BILANCE DOJÍŽDKY ZA PRACÍ A DO ŠKOL

V Jihomoravském kraji žilo k datu sčítání v roce 2001 celkem 1 127 718 osob. V tomto počtu bylo 711 473 zaměstnaných a žáků, studentů a učňů, z nich pak 656 257 (92,2%) opouštělo při cestě do zaměstnání či školy své bydliště. Celkem 377 508 osob, tj. 57,5% vyjíždějících, se pohybovalo v rámci obce, 263 996 osob, tj. 40,2% vyjíždějících, obec opouštělo a 14 753 osob (2,3%) místo pracoviště či školy blíže neupřesnilo. Velká většina vyjížděky z obce mířila do obcí v rámci České republiky – 259 754 osob, pouze 4 242 osob, což bylo 1,6% vyjíždějících, směřovalo do zahraničí. U vyjíždějících v rámci republiky byla nejpočetnější vyjížděka uvnitř okresu – celkem 139 367 osob (53,7% vyjíždějících v rámci republiky), do jiných okresů kraje směřovalo 91 747 osob (35,3%) a do jiných krajů pak 28 640 osob (11,0% vyjíždějících v rámci republiky).

Intenzita vyjížděky se v jednotlivých okresech kraje odlišovala, v rámci kraje činil podíl vyjíždějících zaměstnaných, žáků, studentů a učňů 37,1% z jejich celkového počtu. Nejvyšší podíl vyjíždějících, a to 63,4%, byl v okrese Brno-venkov, když z 100 223 osob vyjíždělo z obce 63 574. Následoval okres Blansko s 53,4% (z 68 635 osob vyjíždělo 36 645), okres Vyškov s 51,7% (z 55 228 osob vyjíždělo 28 557), okres Znojmo s 49,3% (na 70 428 osob připadlo 34 695 vyjíždějících) a okres Hodonín s 48,5% (z 97 706 osob vyjíždělo 47 358 z nich). Pro úplnost – v okrese Břeclav z 78 800 zaměstnaných, žáků a studentů vyjíždělo do zaměstnání a škol 36 516 osob, tj. 46,3%. Okres Brno-město je výjimečný, z 240 453 osob vyjíždělo 16 651, tedy pouze 6,9% z nich.

Graf 17. Vyjíždějící za práci a do škol z celkového počtu zaměstnaných a studujících podle okresů

Do obcí v Jihomoravském kraji dojíždělo do zaměstnání a do škol 278 404 osob. V tomto počtu je 47 290 osob, které dojížděly do obcí kraje z jiných krajů České republiky. Výše bylo uvedeno, že do jiných krajů vyjíždí za zaměstnáním a do škol 28 640 osob, z čehož vyplývá vysoce kladná bilance mezikrajské vyjížděky, a to +18 650 osob.

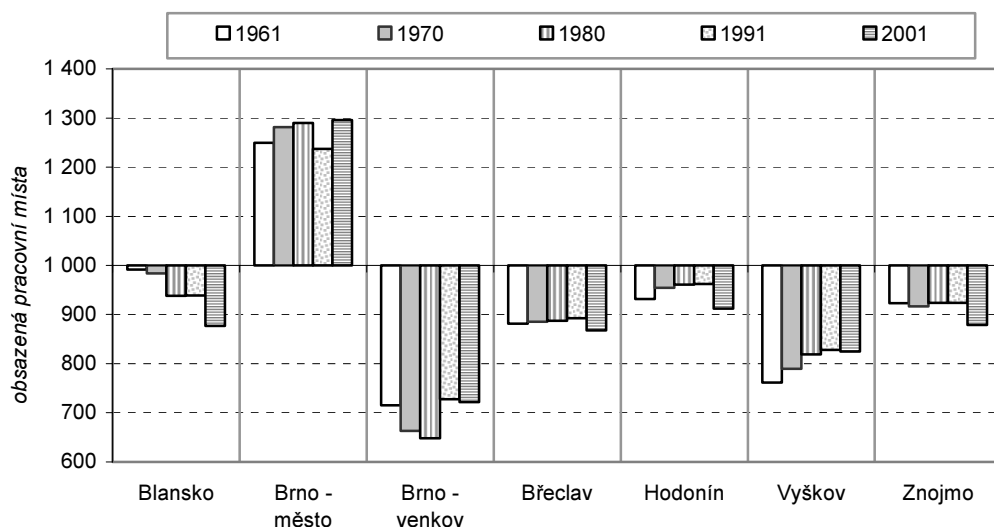
Tab. 4.1.1 Vývoj počtu dojíždějících a obsazených pracovních míst

Kraj, okres	Dojíždějící do obce						Obsazená pracovní místa			
	za práci		do škol		celkem		celkem		na 1000 zaměstnaných ¹⁾	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Kraj celkem	206 734	193 415	83 649	84 989	290 383	278 404	588 395	509 316	1 002	998
Blansko	24 617	20 828	8 113	7 587	32 730	28 415	52 179	43 060	939	877
Brno-město	60 988	65 127	33 567	38 059	94 555	103 186	252 045	226 794	1 237	1 296
Brno-venkov	30 438	27 706	9 024	8 623	39 462	36 329	58 595	52 443	727	722
Břeclav	21 828	19 142	7 908	7 054	29 736	26 196	57 472	48 918	893	868
Hodonín	36 341	28 406	9 847	9 181	46 188	37 587	78 728	62 231	962	912
Vyškov	14 877	13 852	7 175	6 547	22 052	20 399	36 492	32 462	828	825
Znojmo	17 645	18 354	8 015	7 938	25 660	26 292	52 884	43 408	924	879

¹⁾ bydlících na příslušném území

Počet dojíždějících za prací a do škol se v roce 2001 proti roku 1991 snížil o 11 979 osob, což znamenalo pokles o 4,1%. Pouze ve dvou okresech kraje došlo v mezidobí ke zvýšení počtu osob dojíždějících do okresu za prací a do škol – v Brně-městě se počet zvýšil o 8 631 osob, což znamenalo nárůst o 9,1%, v okrese Znojmo se počet dojíždějících zvýšil o 632 osob, tj. o 2,5%. Ve zbylých 5 okresech došlo ke snížení počtu dojíždějících, v absolutním i relativním vyjádření byl zaznamenán nejvyšší pokles v okrese Hodonín – snížení o 8 601 osob znamenalo pokles o 18,6%.

Graf 18. Vývoj obsazených pracovních míst na 1000 zaměstnaných v okresech

V roce 2001 bylo v kraji 509 316 obsazených pracovních míst, proti roku 1991 se tento počet snížil o 79 079 pracovních míst, což představovalo snížení o 13,4%. Počet obsazených pracovních míst na 1000 zaměstnaných v okrese v časové řadě let 1961 až 2001 ukazuje graf č. 15, z něhož je patrné dlouhodobé výsadní postavení okresu Brno-město jako centra pracovních příležitostí.

Bylo již uvedeno, že celková bilance dojížděky do zaměstnání a do škol s ostatními kraji v rámci republiky je kladná. Obdobná bilance je i ve srovnání s jednotlivými sousedními kraji. Jihomoravský kraj sousedí s pěti kraji – Jihočeským krajem, Vysočinou, Pardubickým krajem, Olomouckým krajem a Zlínským krajem. Nejdelší hranici má s krajem Vysočina, nejkratší pak s Jihočeským krajem. Se všemi sousedními kraji měl Jihomoravský kraj kladné saldo dojížděky za prací a do škol, rozdíl mezi počtem dojíždějících a vyjíždějících dosáhl počtu 17 793 osob. Nejvyšší saldo bylo vykázáno s krajem Vysočina (+8 017 osob) – vyjíždělo 4 470 a dojíždělo 12 487 osob, následoval Olomoucký kraj (+3 924 osob) - vyjíždělo 3 380 a dojíždělo 7 304 osob, Zlínský kraj (+2 998 osob) - vyjíždělo 5 698 a dojíždělo 8 696 osob, dále Pardubický kraj (+2 250 osob) - vyjíždělo 2 023 a dojíždělo 4 273 osob a konečně Jihočeský kraj (+604 osob) - vyjíždělo 1 014 a dojíždělo 1 618 osob.

Meziokresní dojížděka za prací a do škol byla dokladem výsadního postavení okresu Brno-město. Z 91 747 osob, které mezi okresy kraje dojížděly, celkem 68 981 z nich, což bylo 75,2% celku, mířilo právě do tohoto okresu. Logicky z toho plyne fakt, že saldo dojížděky má okres Brno-město se zbývajícími 6 okresy kladné. Do okresu Brno-venkov směřovalo 11 623 osob ze zbývajících okresů kraje, saldo dojížděky s každým z nich bylo s výjimkou Brna-města kladné. Následoval okres Blansko, znovu kladná bilance se zbylými okresy – s výjimkou Brna-města a Brna-venkova, okres Vyškov vykázal kladnou bilanci se 3 okresy – Břeclav, Hodonín a Znojmo. Okres Břeclav měl kladnou bilanci se dvěma okresy – Hodonín a Znojmo, okres Hodonín pouze se Znojmem a okres Znojmo měl tudíž zápornou bilanci dojížděky se všemi okresy Jihomoravského kraje.

Bilanci celkové mezikrajské dojížděky ovlivňuje především dojížděka do škol. Bylo uvedeno, že rozdíl mezi počtem dojíždějících do kraje a vyjíždějících z kraje do sousedních krajů do zaměstnání a do škol je celkem 17 793 osob. Vezmeme-li pouze dojížděku za prací, pak se toto saldo sníží na 6 226 osob. A podíváme-li se na salda meziokresní dojížděky za prací okresů Jihomoravského kraje se sousedními okresy ležícími v jiných krajích, je situace zcela odlišná od mezikrajské bilance. Hraniční okresy Znojmo, Brno-venkov, Blansko, Vyškov a Hodonín měly se sousedními okresy jiných krajů (Jindřichův Hradec, Třebíč, Žďár nad Sázavou, Svitavy, Prostějov, Kroměříž a Uherské Hradiště) bilanci dojížděky za prací šestkrát zápornou, pětkrát kladnou, ovšem celkové saldo je záporné a činí mínus 436 zaměstnaných osob.

Tab. 4.1.2 Vývoj počtu dojíždějících a obsazených pracovních míst ve městech kraje

Město	Dojíždějící do obce						Obsazená pracovní místa			
	za prací		do škol		celkem		celkem		na 1000 zaměstnaných ¹⁾	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Adamov	2 470	1 232	253	11	2 723	1 243	4 759	2 593	1 647	1 101
Blansko	8 279	5 839	1 795	1 298	10 074	7 137	16 988	12 678	1 483	1 265
Boskovice	3 525	4 246	1 747	2 425	5 272	6 671	8 631	8 241	1 199	1 546
Brno	60 988	65 127	33 567	38 059	94 555	103 186	252 045	226 794	1 237	1 296
Břeclav	7 605	6 961	1 864	1 701	9 469	8 662	19 443	17 404	1 384	1 376
Bučovice	5 728	1 371	2 627	870	8 355	2 241	8 175	3 145	2 259	1 104
Bzenec	2 065	2 022	834	1 174	2 899	3 196	3 433	3 223	1 594	1 660
Dolní Kounice	182	181	306	258	488	439	674	539	597	528
Dubňany	892	374	305	9	1 197	383	2 544	1 494	747	554
Hodonín	9 727	8 372	2 187	2 110	11 914	10 482	22 339	17 899	1 382	1 475
Hrušovany nad Jevišovkou	782	712	132	99	914	811	2 072	1 676	1 209	1 093
Hustopeče	2 772	2 734	901	891	3 673	3 625	5 355	4 793	1 582	1 686
Ivančice	1 665	1 556	750	733	2 415	2 289	5 131	4 244	1 051	994
Ivanovice na Hané	669	590	166	113	835	703	1 571	1 254	952	939
Klobouky u Brna	433	325	357	593	790	918	1 122	2 676	1 003	939
Kunštát	520	395	70	85	590	480	1 127	886	924	812
Kuřim	3 230	3 609	594	317	3 824	3 926	6 064	5 937	1 285	1 385
Kyjov	4 736	4 637	1 956	2 326	6 692	6 963	9 362	8 493	1 449	1 578
Lanžhot ²⁾	170	344	2	6	172	350	851	862	444	504
Letovice	1 669	1 209	686	620	2 355	1 829	4 204	2 901	1 190	1 025
Mikulov	2 221	1 721	938	824	3 159	2 545	5 317	4 084	1 324	1 212
Miroslav	456	241	281	244	737	485	1 584	929	1 032	705
Modřice	2 385	2 614	100	50	2 485	2 664	3 307	3 292	1 680	1 907
Moravský Krumlov	1821	1677	885	953	2 706	2 630	4 104	3 602	1 232	1 214
Olešnice	387	297	145	300	532	597	1 022	719	990	916
Oslavany	476	366	118	126	594	492	1 408	1 184	640	623
Podivín	422	409	5	5	427	414	1 151	1 007	767	763
Pohořelice	822	832	172	239	994	1 071	2 299	2 040	994	991
Rájec - Jestřebí	950	677	160	223	1 110	900	1 660	1 353	916	781
Rajhrad	392	596	538	372	930	968	777	1 053	521	806
Rosice	1 483	1 217	524	449	2 007	1 666	2 931	2 251	939	933
Rousínov	1 476	956	679	447	2 155	1 403	3 096	2 164	1 178	946
Slavkov u Brna	1 368	1 706	888	966	2 256	2 672	3 136	3 302	1 001	1 169
Strážnice	2 316	1 319	1 483	1 234	3 799	2 553	4 419	2 911	1 445	1 130
Šlapanice	608	764	314	412	922	1 176	1 397	1 556	421	532
Tišnov	2 216	1 949	937	1 027	3 153	2 976	4 359	3 695	986	953
Valtice	598	501	546	414	1 144	915	1 720	1 418	891	815
Velké Bílovice ²⁾	143	243	8	10	151	253	1 203	1 221	618	728
Velké Opatovice	640	516	338	291	978	807	1 887	1 376	827	739
Velké Pavlovice	711	523	136	209	847	732	1 699	1 275	1 075	938
Veselí nad Moravou	4 361	2 755	692	616	5 053	3 371	8 944	5 912	1 328	1 079
Vracov	31	366	28	4	59	370	898	1 239	417	612
Vyškov	5 728	5 770	2 627	2 776	8 355	8 546	15 340	13 962	1 271	1 294
Zbýšov	729	279	117	104	846	383	1 767	786	811	483
Znojmo	6 369	7 184	3 120	3 813	9 489	10 997	24 191	19 903	1 174	1 224
Ždánice	1 028	556	110	86	1 138	642	2 087	1 315	1 402	1 083
Židlochovice	1 934	757	90	661	2 024	1 418	2 596	1 337	1 476	939

¹⁾ bydlících na příslušném území

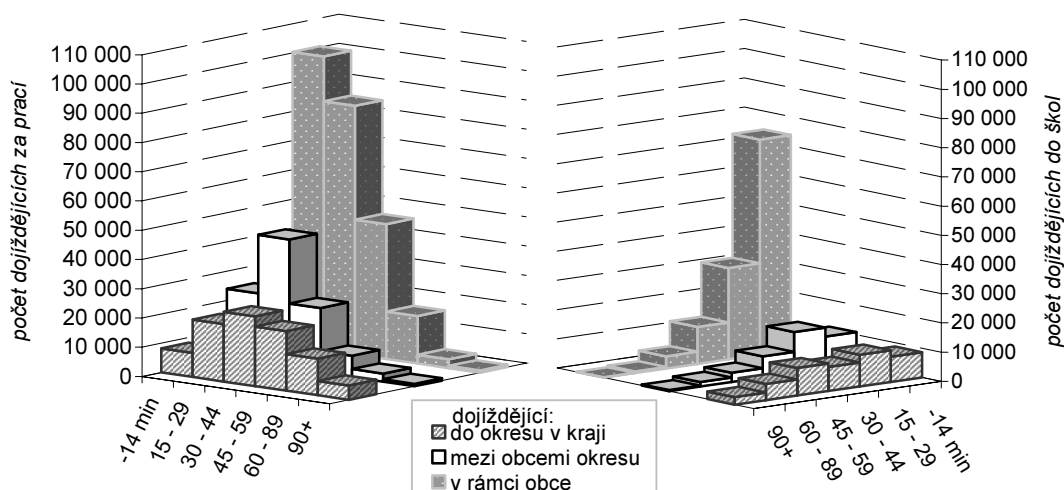
²⁾ obec získala statut města v červnu 2001

Ze 711 473 zaměstnaných a žáků a studentů zjištěných sčítáním v roce 2001, bylo 384 190 mužů (54,0%) a 327 283 žen (46,0%). Z tohoto počtu vyjíždělo za prací či do škol v rámci republiky 259 751 osob, což bylo 36,5% celku. Z počtu vyjíždějících bylo 150 508 mužů a 109 246 žen. Intenzita vyjížděky u mužů činila celkem 39,2% a u žen 34,4%.

Za prací či do škol v rámci republiky vyjíždělo denně 228 166 osob, což bylo 87,8% vyjíždějících. Z počtu denně vyjíždějících bylo 127 838 mužů a 100 328 žen. Intenzita denní vyjížděky u mužů činila celkem 84,9% a u žen 91,8%.

Počty dojíždějících za prací a do škol do jednotlivých měst v kraji se v roce 2001 proti roku 1991 měnily oběma směry. Ve městech jako Brno, Boskovice, Slavkov u Brna, Znojmo a další se počet dojíždějících celkem výrazně zvýšil, ve městech jako Blansko, Bučovice, Dubňany, Veselí nad Moravou i jiných se počet dojíždějících významně snížil. K faktorům, které zvýšily počty dojíždějících do center, patřila jistě nabídka nových pracovních míst, zlepšení dopravní infrastruktury, ovšem i rozvoj automobilismu jako protiklad redukce spojů veřejné dopravy, ochota cestovat za lépe hodnocenými místy, ale i vstup silných populačních ročníků do pracovního procesu. K faktorům, které počty dojíždějících do měst snižovaly, patřila v rozhodující míře změna struktury průmyslové i zemědělské výroby spojená se zánikem pracovních míst, dále rozvoj malého a středního podnikání s provozovnami v místě.

Graf 19. Dojíždějící za prací a do škol v Jihomoravském kraji podle času stráveného na cestě

Fakt, že do měst dojíždí lidé za prací či do škol, přispívá k rozvoji místa. Zvýšená koncentrace obyvatel na konci pracovního či školního dne vede k nutnosti rozvoje obchodu, poskytovaných služeb, klade zvýšené nároky na dopravní obslužnost, tedy k možnosti zvýšení nabídky pracovních míst v terciální sféře. To, že se v místě nachází fungující podniky, vede i k prosperitě obce, k obohacení jejího rozpočtu. Odliv dojíždějících za prací či do škol působí právě naopak.